

GAZDATISZTEK LAPJA

A MAGYAR GAZDATISZTEK ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK
MEZŐGAZDASÁGGAL ÉS ERDÉSZETTEL FOGLALKOZÓK NYUGDIJINTÉZETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ára :
Egész évre 2 forint.

Szerkesztő: **JESZÉNSZKY PÁL,**
AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA, A MAGYAR GAZDATISZTEK
ÉS ERDŐTISZTEK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK ÉS NYUGDIJINTÉZETÉNEK ÜGYVÉNKÖZJE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal :
Budapest, IX., Üllői-út, „Köztelek“.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének és a Mezőgazdasággal és Erdészettel Foglalkozók Nyugdíjintézetének tagjai ingyen kapják.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének tagdíja egész évre 5 frt, gazdasági segédtisztéknek 2 frt 50 kr.

Kérelem.

Fölkérjük egyesületünk azon tisztelt tagjait, a kik tagdíjakkal hátralékban vannak, hogy a részükre megküldött évkönyvben *kitüntetett tagdíjhátralékot* mielőbb beküldeni sziveskedjenek. Az ügyvezetőség.

Tagdíjnyugtázás.

Az 1903. évre tagdíjait július 11-től augusztus 14-ig beküldötték: 10 koronát: Bedő Béla, Csitány Béla, Fejérmegyei gazdatiszti kör, Hauschka Károly, Lösch János, Nagy Károly, Naszlady István, Sal István, Serli Kálmán.

5 koronát beküldöttek: Ablonczy József, Gruber N. Andor, Hoványi Pál, Kulcsár Sándor, Kekés Kálmán, Nászlai István, Sándor Lőrincz.

Hátralékot fizettek: Dedinszky Károly 4 K., Mészáros Lajos 10 K., Németh Sándor (N.-Várad) 60 K., Pfitzner János 120 K., Truskovszky Gyula 120 koronát.

Reflexiók.

Tisztában voltunk azzal, miként az oppor-tunisztikus elvek hatása folytán az új gazda-tisztítótörvény a gazdatisztek méltányos óhajait teljesíteni nem fogja. De azt nem gondoltuk, hogy még a gazdatisztek között háboruságfélélet is idézzen elő. Ugy látszik ez a törvény a *jelenben* egyébre sem volt jó. Szabályozta a felmondási időt s kielégítést, de amelyetől *eltérés is történhetik*. Rendes helyen eddig is méltányosabban bántak a gazdatiszttel, mint ahogy e törvény előírja. Ahol pedig nincs méltányosság, hiányzik a humanitás, ott e törvény elég kibuvó utat enged. Válaszalat volt a *multra nézve is* okleveles és nem okleveles gazdatiszt között, mely szakasz általában véve fénypontja ugyan a törvénynek, intenciója elismerésre méltó, nagy szükség volt reá; *de nem a multra*, hanem a jövőre nézve. Mert ezáltal visszahatást támasztott, háboruságot keltett. Amellett, hogy ezen rendelkezése is kijátszható a jelenben is, — amit nem bánunk, régi gyakorlati kartársaink érdekében, — *de a jövőben is*, ami káros hiba.

Nem így gondoltuk mi ezt a törvényt. Nem akartuk mi régi érdemes gyakorlati kartársainkat annak sáncaiból kivetni. De igenis kívántuk, hogy a gazdatiszti existenzia bizto-sittassék, mely pályára ma már annyit kell tanulni, mint más rendes, biztos hivatalnoki pályán, melyen többet kell testtel, lélekkel dolgozni (amit szívesen cselekszünk) és tünni, mint akármelyik pályán. Aki igazán ismeri a mai gazdatiszti életet, az tudja ezt. Csakhogy kevesen ismerik, a közvetlen érdekeltek is.

Elfogultság, téves feltevések állanak fenn a gazdatisztekről. Azon kívánság egyik feltétele pedig röviden az, hogy törvényes eljárás, illetve megérdemelt elítélés nélkül, a gazdatiszt megerősített állásából kényre, kedvre meg-fosztható ne legyen, vagy ha bármi rajta kívül álló oknál fogva állásából elesik, elmozdítatik, vagy munkaképtelenné válik, megfelelő érdem-leges kárpótlásban részesüljön. Egyszerű természetes emberi jog és kötelezettség ez, de ezt kívánja a méltányosság és humanitás is. Fájdalom, hogy a gazdatiszteknek ezt még

hangoztatni s legtöbbszörre hiába hangoztatni kell. Nem volna csuda, ha ez bennük a szük-séges jó igyekezetet előlne s csak fásultságot, elkéseredést szülne.

Másik kívánság volt, hogy a gazdatiszt nevet, annak nyilvánulásaképp az azzal járó czimeket csak azok viselhessék, akiket az joggal megillet, csak úgy, mint más pályán az illető elnevezést és czimeket. Akik t. i. elegendő és kellő középiskolai és szakiskolai alapos tanu-lásban részesültek, nem kényszerűségből, de hivatásból lépve a gazdasági pályára, azért pénzt, időt áldoztak. És hogy bizonyos indokolt esetekben, az ugynevezett kötött és nagyobb birtokon, csak ily képesített gazdatisztek legye-nek alkalmazhatók. Ami eminenter a nagy-birtokosoknak és hazánk mezőgazdaságának jól felfogott érdeke.

Ohajtottuk pedig, hogy ezen biztosítékok és előnyökben régi érdemes, megfelelő iskolai képesítésben nem részesült kartársaink is ré-szesüljenek. Azok, kik a törvény alkotásáig mint rendes gazdatisztek szerepeltek, akiket e cím valóban megilletett. Szükségesnek tartot-tuk azonban, hogy ezentul, midőn már mindenki tisztában lehetett azzal, miként megfe-lelő képesítés nélkül gazdatiszt nem lehet, hogy a gazdatiszti pálya nem Csáki szalmája, nem kétes existenciáknak a menedékhelye, a jö-vőben minden kivétel megszüntessék. Mely ki-vétel egyes esetekben lehetne nagyon méltányos, de általában nem helyes, káros, mert vissza-élésekre szolgáltat alkalmat, határozatlanságnak a jele. Egyesek érdekei a közérdekkel szemben elenyésznek. Alkalmaztassanak kisebb, nagyobb szakértelmet nem kívánó birtokokon mások s használjanak ezek más czimeket, ez ellen ki-fogás nem lehet.

Am mindezek nem így történtek. A má-sodik legfontosabb kívánalmak ugyan részben teljesedtek, de csak részben, tökéletlenül és határozatlanul, visszanyulólóg a multra s ki-vételezen a jövőre.

Nem egészen érthetetlen ha a nem ok-leveles kartársaink egyrésze sérelmesnek ta-lálta e törvényt. De ne esdálják ők sem, hogy a tanult gazdatisztek, nem kapva meg a kívánt biztosítékokat általában, amelyeket a fentiek szerint szívesen megosztottak volna nem okleveles kartársikkal, a kapott ke-véshez ragaszkodnak s arról is lemondani nem hajlandók. Mert ismételjük, hogy huma-nitásból, testvéries érzésből nem tartjuk na-gyon jónak a törvény visszanyuló erejét, de szárazon ítélkezve, az nem indokolatlan. *Mert hiszen nincs már oly régi gazdatiszt, aki kény-telen lett volna gazdasági iskola hiánya miatt a rendszeres tanulást mellőzni.* A tanulás hasz-nát, előnyét pedig senki elfogulatlanul kétségbe nem vonhatja. Ma már ott tartunk, hogy az alapos rendszeres iskolai szaktanulás a gazda-sági téren is, nemcsak hogy nem felesleges, de az eddigi módjában *kevés*.

Általában több középiskolai készütségre, hosszabb, alaposabb szakiskolai tanulásra és tanításra van szükség, hogy valaki belterje-sebb, nagyobb gazdaságban, a gazdasági tudo-

mányok mai állásához képest nyilvánuló sok-oldalu kívánalmaknak kellően megfeleljen. A gazdasági szakiskolákat nem hiába állította fel s nem hiába tartja fenn az állam. Aki többet tanul, annak e tekintetben több jogá-nak, több előnyének is kell lenni.

Nem okleveles kartársaink azért ne bántásák a tanult társaink kevés kapott jogát. De ha vívmányokat akarnak, vegyék programba első sorban az általános gazdatiszti existenzia biztosításának kivívását. Megvagyunk győződve, hogy akkor minden gazdatisztet maguk mellett találnak, s ha ezt el lehetne érni, akkor az okleveles gazdatisztek szívesen járulnának ahhoz is, hogy az *előnyökben*, amely őket meg-illeti, a multa nézve kivétel ne legyen, amint ezeket fentebb kifejtettük. Mert azt hisszük, miként a jelenlegi nem okleveles kartársaink sem akarják azt, hogy az eddigi állapotok e tekintetben a jövőben is fennálljanak.

Annál inkább is ajánljuk ezeket figyelembe, mert amint ezen visszapillantásokban mon-dottuk, miként nem gondoltuk, miszerint a tör-vény maguk közt a gazdatisztek között okoz-on háboruságot, ugy ezzel szemben egy fon-tos jelenséget is figyelembe kell venni. Attól tartottunk ugyanis, hogy a törvény nagybir-tokosaink nemtetszésével találkozhatik, minden-képp szabad jogukat korlátozottnak látva. Ami meg nagyon örvendetes, nem következett be. Mert belátják nagybirtokosaink, miszerint a tanulásra szükség van s hogy a tanult gazda-tisztek között is válogathatnak. Fölös számban bocsájtják ki azokat is évről-évre a felsőbb gazdasági iskolák. Ha pedig a legérdekeltőbb döntő felek ezen helyes álláspontra helyezked-tek, nagyobb s belterjesebb birtokokon a nem tanult gazdatisztek ideje megvan számlálva s ha változtatnék is a törvény általában, a nem okleveles gazdatiszteken, az nem sokat segítene.

Jobb szeretnénk, mint mondtuk, ha a törvény egészben véve méltányosabban meg-változtatnék, de ezt nem hisszük s azt sem, hogy az csak egyoldalulag s hátramenőleg tör-ténjék. Sokkal helyesebb azért, ha érdemes nem-okleveles kartársaink az oklevelesek ellen irányuló, magunkközötti háboruságról letesz-nek — azok, akik a gazdatiszti czímet csak uzur-pálják, e tekintetben nem számítanak — de egye-sülve, együttérezve s méltányolva egymást az életben, mind közösen nehéz napjainkat tür-hetőbbé, barátságosabbá tesszük. Hivatalunkban, hivatásunkban s mint emberek egymást segít-jük. Így összetartva társadalmi uton sokkal többet érhetünk el közös igaz érdekeink előbbre-vitelében.

B. K.

Gazdatisztek fizetése.

A „Gazdatisztek Lapjában“ megindult vitáról — mely arról szól, hogy a készpénz-vagy vegyes fizetéssel elégtessenek-e ki a gazda-tisztek — a következőkben vagyok bátor néze-temnek kifejezést adni.

Szerintem a készpénzfizetés volna a leg-jobb, azonban azon hozzáadással, hogy a gazda-tisztnak mód nyujtassék a tej, tejtermékek,

valamint hus biztosítására, mert tudvalevő dolog, hogy a gazdatiszt rendszerint nem falu vagy városban, hanem pusztán lakik és így nevezett élelmiszerek beszerzése nála nagy nehézségekbe ütközik.

A tej és tejtermékeket úgy lehetne biztosítani, hogy a szolgáltató megfelelő számú fejős tehenet bocsájt a tiszt rendelkezésére, azaz kifejésére; baromfit pedig tarthasson a tiszt egy megfelelő udvarban, míg továbbá az ólban a szükséges sertéseket módjában áll hizlalni; a baromfit, mint a sertést a tiszt satájából etetné. A jelenleg szokásban levő vegyes fizetésnek készízettsé váló átválttatása nem ütközik áthidalhatatlan nehézségekbe, mert a termények és állattartás megváltása nem olyan nagyon nehéz.

Azon érvelés, hogy az állattartással serkentik a tisztet arra, hogy jobban viselheti gondját az uradalom jószágának, nézetem szerint meg nem állhat, mert serkenteni ugyanis lehet a tisztet, ha a készpénzfizetésen felül bizonyos százalékban is részesítik, mely százalék megállapítása a következőképp történhetne: a birtok és felszerelésében fekvő tőke felbecsültetik és kikötetik egy bizonyos kamat elérése, ha ezen kamat eléretik, akkor részestül a tiszt százalékban, ha nem, akkor a százalékra sem tarthat igényt, pl. egy birtok a felszerelésével képvisel 1.000.000 korona értéket, ennek 4% kamata 40.000 korona; ha tehát 40.000 korona jövedelem eléretik, akkor kapna a tiszt a 40.000 koronából 4%-ot, vagyis 1600 koronát, 49.000 koronából 1960 koronát, míg ha 50.000 korona jövedelem van, akkor kap a tiszt 5%-ot, vagyis 2500 koronát és így tovább minden százalék több jövedelemből 1% többlet; ha a 40.000 korona, vagyis 4% kamat nem éretik el, akkor a tiszt semmiféle százalékra nem tarthat igényt.

Igy nem adatik a tisztnek alkalom arra, hogy saját gazdálkodásával törődve, idejének egy részét a köteles szolgálatától elvonja és másrészt serkentve is eléggé lesz, mert okvetlen iparkodni fog, hogy a kikötött minimális hasznót elérje, hogy százalékban részesüljön.

A jelenlegi állapotnak van azonban egy nagy hibája, amely abból áll, hogy a tiszt jövőjéről, azaz öreg napjairól nincs gondoskodva, nincsen szabályozva a gazdatisztek nyugdíjintézménye. Ezen intézmény szabályozásának tulajdonképpen már az 1900. évi XXVII. t.-cz.-ben kellett volna megtörténni, de sajnos abból kimaradt; ezen nyugdíjintézményt úgy kellene létesíteni, hogyha már a birtokos nem is fizetné meg az egész díjat, fizesse meg legalább a tiszt által élvezett fizetésnek 10%-át éppen úgy, mint a községek is 10%-ot fizetnek jegyzőjük nyugdíjához, a tiszt a reá eső 100 koronát valahogy csak megfizeti, míg úgy, ha a tisztnek kell megfizetni az egészet, vagy nem lép be a nyugdíjintézetbe, vagy ha be is lép, úgy nem fizeti meg a díjat, mert nem képes arra, hogy maga az egész díjat megfizesse. Ha a tiszt tudja, hogy öreg napjairól gondoskodva van, ha nem lesz kénytelen kegyelem vagy koldult kenyéren élni, akkor nem fog iparkodni esetleg tiltott uton is vagyont szerezni, hanem egész idejét és buzgalmát a birtok kezelésének fogja szentelni, aminek hasznát természetesen a birtokos fogja élvezni; mert az, ha a tiszt nem eléggé buzgó, hogy elbocsájtatik, nem elég az üdvösséghez, mert ahányszor tisztváltás van, annyiszor szenved a birtok, miért is célszerű, hogy a birtokos, ha mindjárt egy kis áldozat árán is, a tiszt családjai gondjain egy kicsit enyhítsen, hogy az minél buzgóbban és szorgalmasabban feleljen meg kötelezettségének.

Annak, hogy a tiszt egy kis tőkét iparkodik összekapargatni, talán nem mindig a kapzsiság az oka, hanem inkább az, hogyha szolgálata nincsen, hogy legyen miből néhány napig megélni és másrészt az, hogy öreg napjaira legyen betevő falatja. Aufsatz.

Gazdatiszti fizetés.

A gazdatiszti fizetés czimén e lapokban megindult vitához van szerencsém nézetemet a következőkben előadni:

A tiszt fizetés megállapításánál a földbirtokos érdeke az, hogy a birtok minél csekélyebb megterhelésével szakértő és becsületes tisztet alkalmazhasson, akiben megvan a személyes garancia arra nézve, hogy a birtok jövedelmét állandósítsa és lehetőleg növelje.

A gazdatiszt érdeke viszont, hogy tisztességes megélhetésen tud saját és családja jövőjét is biztosíthassa.

A készpénzfizetést összehasonlítva a vegyes fizetési rendszerrel, tagadhatatlan, hogy az utóbbival a földbirtokos aránylag csekélyebb megterhelés mellett nagyobb jövedelmet biztosíthat gazdatisztjének. Hogy a vegyes fizetési rendszernek hátrányai is vannak, az tagadhatatlan. De az is bizonyos dolog, hogy a terménybeli járandóságok és az állattartás helyes megállapítása esetén és a kellő ellenőrzés mellett a vegyes fizetés ellen felhozott agályok jórészt maguktól elmúlnak.

Mi gazdatisztek nagy többsége azt hiszem, vegyes fizetési rendszernek adnánk előnyt, ha a kérdés így tételné fel, hogy a készpénz- vagy vegyesfizetési rendszert tartjuk-e a magunk szempontjából kívánatosnak? Hiszen látjuk az életben, hogy ahol a vegyesfizetési rendszerből készpénzfizetésre tértek át, ez a legtöbb esetben a tulajdonos részéről takarékosági szempontból történt. Most már tudjuk azt, hogy a gazdatiszt pusztán helyen, vagy egyáltalában sehogy, vagy pedig csak drágán és aránylag rossz minőségben szeretheti be készpénzért a főbb élelmi szükségleteket. Ebből következik azután, hogy a készpénzfizetéssel a gazdatisztek sehogyse tudnak kijönni és sehogy sincsenek avval megelégedve.

Ezen állapot illusziálására bátor vagyok a következő gyakorlati élethől vett példát felhozni, mely csak egy példa ugyan, de nagyon is jellegző a gazdatiszt megélhetési állapotára:

Egy gazdatiszt jó barátom egy nagybér-lőnél van alkalmazva, mint intéző. Ugy az uraság, mint a tiszt igen derék, becsületes gondolkodású uri emberek, akik olymódon szerették volna a fizetést megállapítani, hogy a tiszt kezelésének becsületeségéhez a gyanunak még csak árnyéka se férközhessék. Megállapodtak tehát a lakás, szép kert és elegendő tűzre való használatán kívül, 1200 forint készpénzfizetésben. A gazdatiszt, akinek csak egy iskolába járó fiacskája volt és aki különben tisztességes, de rendkívül egyszerű szolid háztartást folytatott, két esztendő mulva kénytelen volt kijelenteni uraságának, hogy ezen fizetés mellett képtelen abból megélni, sőt miként ezt uraságának pontos pénztári jegyzékével bebizonyította, háztartására évről-évre ráfizetett.

Megállapodtak tehát abban, hogy ezentul a tiszt 600 forint készpénzfizetést, 40 mm. gabonát, az urasági tehén között 2 tehéntartást, 3 hold földet kapjon és azonkívül 2-4 darab kocsatartást legeltetésre. Szóval a vegyesfizetés elég szigorú felszámítással szinte 1200 forint értékben lett megállapítva és ezidőtől kezdve a gazdatiszt elismert mintaszerű becsületes kezelése dacára nagyon szépen kijött fizetéséből. Még később azután az uraság érdemei elismerésül a bérlő vállalkozási hasznából 5%-ot engedélyezett a tisztnek, ki azon helyzetben volt, hogy mint ezt nékem később elbeszélte, a tiszt százalékos évről-évre félre-tehette.

Ismétlem, hogy ez csak egy példa, de gazdatiszt társaim be fogják ismerni, hogy nagyon is találó.

A leghelyesebb fizetési rendszert szerény nézetem szerint, a felhozott példában az illető bérlő nagyon szerencsésen eltalálta. Annyi fizetést adott gazdatisztjének, hogy abból tisztességesen megélhetett és mindazáltal neki

magának sem került löbbe, mint a készpénz fizetés; ezenkívül méltányos tiszt százalékos adót a tisztnek és ezzel egyrésztől lehetővé tette azt, hogy a tiszt öreg napjaira magának némi vagyont szerezhessen, másrésztől pedig elérte azt, hogy a tiszt nyugodtan, anyagi gondok nélkül nála szolgálhasson és összes munkásságával urasága érdekeit szolgálhassa.

Mint egyszerű gazdatiszt nem érzem magamat hivatottnak arra, hogy új fizetési rendszereket javasoljak, vagy pedig, hogy a meglévő rendszerek fölött határozott bírálatot mondjak. De igen is kifejezést kell adnom annak, hogy a tiszt érdekében a vegyes fizetési rendszert sokkal természetesebb és előnyösebbnek tartom a készpénzfizetésnél és ha az méltányos százalékos tiszta jutalékkal hozatik kapcsolatba, úgy a szolgálat adóra, valamint a tisztre nézve is nagyon előnyösnek minősíthető. Sz. E.

Haszonbérlet és gazdatiszti kezelés.

Előirányzat és pénztári számadás.

E lapok július havi 7-ik számában kifejtém azon hátrányokat, a melyek a haszonbérlettel szemben, már csak a költség előirányzás és nyilvántartás terén is annyira megnehezítik a központosított rendszer uradalmak gazdatiszti kezelését. Kiemeltem, hogy az előirányzatok pedans betartásán alapuló utalványozás, az előirányzatok irreális összeállítás és a valószínűt megghamisító elszámolásra kényszeríti úgy a fő mint a kezelőtisztet; ebből kifolyólag nemcsak a végelszámolás helyzetetik hamis alapokra, de a költségvetés tételeinek folytonos nyilvántartásával teljesen hiába való irodai munkát okoz és végül a költségek fölös előirányzásával, meglazítja a tisztikarban a takarékosági szellemet, holott a gazdálkodás sikerének mégis csak ez volna egyik alaptényezője.

Ha mindezen hibák már az uradalomban székelő főtiszt teljhatalmu kezelése alatt is megvannak, annál inkább érvényesülnek az esetben, ha messze központból egy központi igazgatóság, vagy a tulajdonos dirigálják az uradalmakat. Az uradalomban székelő főtiszt ugyanis ha az előirányzat által gátoltatik is, mégis sok esetben közvetlenül a helyszínen intézkedhetik, felvilágosítást szerezhettek és ezzel sok mindenféle félreértésnek elejét veheti. De a központi igazgatósággal mindent levél útján kell elintézni, heti és havi jelentéseket, részletes és összesített kimutatásokat, havi és negyedévi számadásokat részletesen és összesítve beküldeni, minden félreértés, nehézség és megjegyzésre levélbeli felvilágosítást adni, szóval rengeteg fölösleges, ostoba és haszontalan írásbeli munkával és tetemes időhátránnyal végeztetni oly dolgokat, amelyeket a bérlő a helyszínen és a lehető legkevesebb irodai munka igénybevételével elintézi.

A központi ügyvezetés ezen hátrányai annál inkább érvényesülnek, minél pontosabb pedansabb és kicsinyeskedőbb az. Mivel pedig a központi ügyvivő érti és tudja azt, hogy helyszíni vizsgálat nélkül bizonyos dolgokban érdemleges ítéletet nem hozhat, érdemlegesen nem intézkedhetik, és mert ennek dacára akaratát és befolyását érvényesíteni, működésének rendkívüli fontosságát urasága előtt is előtérbe helyezni kívánja, végül pedig mert a lényegbeli gazdálkodási hibákat nem konstatahatja: a kiecsiségekre, a formaságokra kapaszkodik, egyszóval bürokratává válik, már pedig a bürokracizmus a gazdálkodás sikerének megölője.

A központi bürokracizmus eredményeizi aztán, hogy maga a külső gazdatiszt is, akinek pedig első sorban szorgalmas gazdálkodónak és élelmes — számító — üzletembernek kellene lennie, maga is egyszerű bürokrata hivatalnokká devalválódik, aki előtérbe a fődolog, hogy számadásait és irományait pontosan vezetve, eleget tegyen a központ kívánalmainak. Ez aztán annyit

dolgot ad neki, dában kell töltö eltekintve, nagy munkálatok gyo

További hátrányainak a ványozási eljár naplót nem vez számtartó. E fizetési tételről tenie és sokszo vevő pedans e valóságos tud okmányok hely

Minden alkalmával első tisztnek, hogy irányzati fődó pénztári czim ságokra; vigy fődözze heti és dását stb. Ez Most jön az any szór a munkák naponta bevez szerint eloszt hét végén az tázni, összege szerint elosztó kifizetés könn oldalak vagy újból kiczédu nyári nagy m naponta néh mennyi mun heti napszám a segédtiszt számosokat, a napszám és jelentések goznia kell hogy estére, okmányok ké

A segé nézhet a gaz nem az irod a tisztnek s az irodában

Már m net. Kompl pénzszükség előre utaly szombaton tés szombat a fizetés va napszamoso lehet a heti hetibérüket a szombati végzésére két csonka amidőn a g a másik a mosa van.

Nem ha csak a kívánatlik, a fizetés, a vehető fel vasárnap éjjel kell beküldözge reggel, am örnek vész ként egy p Az egyedi délelőtt jelentessék

A re segít mag czedulakra hogy az u kell beve utolsó na napjain is rendelke

dolgot ad neki, hogy ideje java részét az irodában kell tölteni és a sablonos rendelkezéstől eltekintve, nagyon kevésbé befolyásolhatja a munkálatok gyors és olcsó keresztülvitelét.

További momentum a központi kezelés hátrányainak a nehézkes pénzkezelési és utalványozási eljárás. A gazdatiszt ugyan pénztári naplót nem vezet, mert arra való a központi számtartó. E helyett azonban minden egyes fizetési tételről részletes okmányokat kell készítenie és sokszor — főleg ha a központi számvévő pedáns ember — pedig legtöbbször az, valóságos tudományszámba megy a pénztári okmányok helyes kiállítása.

Minden ilyen pénztári okmány kiállítása alkalmával első sorban azt kell konstatálnia a tisztnek, hogy van-e a kérdéses tételre előirányozati fődözet; akkor vigyázni a helyes pénztári cím megválasztása és az előírt formásokra; vigyázni, hogy a pénztári okmány fődözze heti és havi jelentését, termény számadását stb. Ez még csak a körülményesség. Most jön az anyagi munka. A napszámokat először a munkaközben fölírni a kézi jegyzékbe; ezt naponta bevezetni a naplóba és a felhasználás szerint elosztani a munka naplóban, majd a hét végén az egész napszámjegyzéket letisztítani, összegezni, az összegeket munka címek szerint elosztani. Végül pedig, hogy az ellenőri kifizetés könnyen és simán menjen, az egész oldalak vagy féloldalak szerint csoportosítva újból kiczéduláznia. Már most elképzelhető, hogy nyári nagy munka időn, mikor egy gazdaságban naponta néhány száz napszám dolgozik, mennyi munkát ad a fizetés előtti napon a heti napszám kimutatás összeállítására. Szombaton a segédtsit reggel bejárja és feljegyzi a napszámokat, aztán haza megy és neki fekszik a napszám kimutatás, egyéb heti okmányok és jelentések összeállításának és bizony dolgoznia kell jobb ügyhöz méltó buzgalommal, hogy estére, amidőn a fizető ellenőr jön, az okmányok készen legyenek.

A segédtsit az ilyen napokon tehát nem nézhet a gazdasági munka után, holott ott és nem az irodában volna a helye. Ha pedig nincs a tisztnek segédje, hát akkor maga kénytelen az irodában rostokolni.

Már most ez csak a közönséges ügymenet. Komplikálja ezt az utalványozás és a pénzszükséglet bejelentése. Ott, ahol a főtiszt előre utalványoz, a kész okmányokat már szombaton délelőtt be kell küldeni, ha a fizetés szombaton délelőtt és szombat délután, ha a fizetés vasárnap délelőtt történik. A szombati napszámokat tehát már egyik esetben sem lehet a heti napszám-listába vezetni, sem egész hetibérüket kifizetni, amiért aztán a napszám a szombati napot rendesen saját dolgainak végzésére fordítja. Így tehát a gazdaságban két csonka munkanap van; egyik a pénteki, amidőn a gazdatiszt nem nézhet a munka után, a másik a szombati, amidőn meg kevés napszám-mosa van.

Nem sokkal jobb a helyzet akkor sem, ha csak a pénzszükségletek pontos bejelentése kívántatik, mert ha szombaton délután történik a fizetés, a szombati napszám már akkor sem vehető fel a napszám jegyzékébe. Ha pedig vasárnap történik, úgy már vagy szombaton éjjel keli a sokszor messze eső központokba beküldözgetni a jelentéseket vagy vasárnap reggel, amidőn viszont a szegény fizető ellenőrnek vész el az egész vasárnapja. Pedig hetenként egy pihenő napot az is csak megérdemel. Az egyedüli kiegészítő eljárás, hogy szombaton délelőtt csak a megközelítő pénzszükséglet jelentessék be. De ez is sok bajjal jár.

A rutinizott gazdatiszt azonban itt is segít magán. Már hétközben letisztazza és czedulákra vezeti a napszámok neveit, úgy, hogy az utolsó napon már csak az összegeket kell bevezetnie. Így pedig megkönnyebedik utolsó napi munkája. Am mindezt a hét többi napjain is csak napközben végezheti, mert este, rendelkezés után már ennyi munkát nyári idő-

ben csakugyan nem teljesíthet. Ezen eljárás tehát rákényszeríti a gazdatisztet, hogy a legnagyobb munkaidőben is néhány órát az íróasztal mellett töltsön. Hogy pedig ez semmiképp sem előnyös a gazdasági ügyvitelre, azt talán fölösleges bővebben bizonyítgatnom.

Most már kérdés, szükséges-e mindez? nem volna-e sokkal egyszerűbben, kevesebb dologgal és mégis tökéletesebben elvégezhető?

Nagyon is lehet, de persze nem a központi kezelésnél. A bérlő már pénteken vagy szombaton maga megfordul a gazdaságban és megtudja, mennyi lesz körülbelül a pénzszükséglet. Ekkor jelzi, hogy szombaton délután ennyi meg ennyi órákor lesz a fizetés. Hogy ki lesz a fizető ellenőr, arról a tisztnek csak sejtelme nincs.

Előzetes utalványozásról szó sincs, amint hogy, az gazdaságokban a heti kiadásoknál teljesen fölösleges is.

A napszámkifizetésnél, a kimutatások többszörös leszámolása teljesen mellőzhető. A fődolog, hogy napszámok pontosan följegyeztesenek, még pedig az előforduló munkanem szerint. E célra teljesen elegendő a kézi napszám-jegyzék, amely igazolja, hogy a tiszt a napszám följegyzést maga és pontosan végezte. Még a tentával beírt irodai napszámjegyzék sem szükséges. Miután a jegyzékbe a napszámok már naponta az egyes főmunka címek szerint jegyeztetnek be, a szükséglet szerint külön oldalt nyitva a különböző állattenyésztési ágazatok, a kalászosok, takarmányok, a különböző kapások stb.-re fordított napszám munkának, ebből a napszámok összegét mindennap este kijegyzi rendelkezési naplójába. Szombaton délután pedig a napszámok összeírásánál a helyszínen kiszámítja a heti bérösszeget és összegezi azokat, anélkül, hogy csak egy perczig is kellene az irodában dolgoznia.

Estefelé jön az ellenőr. A munkások csoportonként bebocsátatnak. Az ellenőr a jegyzőkönyv alapján kérde és bejegyzi a kifizetett összeget, a gazdatiszt pedig kiolvassa a pénzt. Kellő gyakorlat mellett ez gyorsan megy. Fizetés után a tényleg kifizetett összegek összegeztetnek és tételenkénti összegek egy kész kimutatásba bejegyeztetnek. A kimutatást a tiszt és az ellenőr aláírják, a napszámjegyzőkönyvet és a kimutatást az ellenőr magával viszi, a következő hét folyamán a pénztárnok vagy könyvelő revidálja, helyesbíti és a jegyzőkönyvet aláírva, a gazdatisztnek visszaküldi. És ezzel vége a gazdatiszt további pénztári felelőségének. Persze két napszám jegyzőkönyvecskére van szükség, hogy míg az egyiket a pénztárnál revidálják, a másikat a gazdaságban használhassák.

A dolog egyetlen nekézségének látszik, hogy a napszámok fizetését bajos a fizeteskör a különböző címek alól összekeresni. De ha a napszámot a bejegyzés első napján, annak sorrendje szerint folyó számmal jelöljük meg és erről neki számozott bérzát adunk, ugy ezen számról bármelyik cím alatt könnyen kikereshető. Megkönyvitendő mégis a fizetést, az irodában is összeállítható egy közönséges napszám kimutatás, a hová a napszámok munkanapjának száma és a fizetés összeg — az egyes munka nemek megjelölésének mellőzésével, — naponta bejegyeztetik. Ez azonban már nem okvetlenül szükséges, a letisztázás és kiczédulázás pedig teljesen fölösleges.

A napszámok jegyzőkönyvéből fizetésnek nagy előnyei a munkamegtakarítás, a tökéletes ellenőrzés és azon körülmény, hogy a szombaton délután a napszám teljes heti bére kifizethető, a pénz neki személyesen kézbesítettik és így saját érdeke kívánja, hogy a szombati napon a munkában személyesen megjelenjen. És bár ez magában véve csekélységnek látszik, mégis az utalványozás és a pénzszámolás helyes szervezetével kapcsolatban annyira megkönnyíti a gazdatiszt helyzetét és előmozdítja kezelésének sikerét, hogy érde-

mesnek láttam az itt fenforgó viszásságokra e helyen is felhívom gazdatisztársaim figyelmét.

M. T.

A kötelező nyugdíjbiztosítás kérdéséhez.

E lapok július havi számában „Nyugdíjat a gazdatisztnek!” című közlemény megpendíti a kötelező nyugdíjbiztosítás eszméjét. Nem új eszme. Foglalkoztak vele — bár eredménytelenül — a mult deczemiában megtartott gazdatiszti kongresszusok és szerény óhajtsképp meg-megnyilvánul a gazdatisztek helyzetével foglalkozó legtöbb közleményben. Nem kutatom az okokat, melyek akadályozhatták meg az igazságos és méltányos kivánság törvénybe foglalását. Csak azzal óhajtok röviden foglalkozni, indokolhatja e a szolgálatadók különös megterhelhetése, ezen kérelem teljesítésének következetes mellőzését?

A kötelező nyugdíj-biztosítást úgy értelmezem, hogy az csak a törvény életbeléptétől kezdve a gazdatiszti pályára lépő fiatal emberekkel szemben lenne kötelezőleg alkalmazandó, hogy a biztosítás csak a fiatal tiszt 25-ik évében kezdődne és hogy annak célja csak egy minimális nyugdíj biztosítása lehet, mely a rokkantság vagy korai halál esetére a gazdatiszt és családjának szerény megélhetését tenné lehetővé.

Ezen cél leginkább a gazdatiszti nyugdíj-szabályzat XVI. táblázatában feltüntetett rokkantsági nyugdíjjal kapcsolatos özvegyi (családi) végkielégítés biztosításával érhető el, amelynek értelmében a gazdatiszt bármikor válik keresetképtelenné, megkapja a biztosított teljes nyugdíjat, halála után pedig özvegye vagy családja, a végkielégítést. Ez tehát a drágább biztosítások egyike.

Föltéve, hogy a minimális nyugdíj 1200, a végkielégítés pedig 6000 koronában állapítatik meg, úgy 35 éven át fizetendő:

a nyugdíjbiztosítás $12 \times 6 \cdot 42 = 77 \cdot 04$ K.
a végkielégítés $6 \times 18 \cdot 07 = 108 \cdot 42$ „

az évente fizetendő nyugdíjilleték tehát 185·46 K.

Nézzük, hogy érvényesülne a tulajdonossal szemben e megterhelhetetés?

A szolgálatadó, 22—23 éves korában 1—2 évi próbaszolgálatra veszi fel a fiatal embert. Ha beválik, 25 éves korában biztosítja és ezen 185 korona az első fizetésemelés. Ha nem válik be, elbocsátja szolgálatából. Ez elég baj a fiatal embernek, mert próbaidő nélkül senki sem veszi a nyugdíj biztosításának kötelezettségével szolgálatába és ez sok nem arra való fiatal embert még idejekorán eltérít, sok leűtő kamaszt pedig visszatart a gazdatiszti pályától. De mindenképpen jó a tulajdonosnak, mert ha a fiatal tiszt beválik, a 185 korona fizetésjavítást nagyon is megérdemli, ha pedig nem, megszabadul egy olyan nyűgtől, amelyet a nyugdíjazás kötelezettsége nélkül, kegyelemből talán tovább is szolgálatban tartana.

A tulajdonos tehát aránylag csekély áldozattal feltétlenül megbízható emberre tenne szert, a fiatal ember pedig ideje korán komolyan vonó hivatását, mert csak úgy felelhetne meg gazdája fokozott igényeinek. Az, hogy a fiatal ember a biztosítás után alább hagyna a nagy iparkodással, aligha következne be. Egyrészt mert aki fiatal korán megtanult dolgozni, annak az természetévé válik; másrészt pedig mert hanyagság esetén szolgálatából a nyugdíjbiztosítás daczára is eltávolítható.

Nagyobb tiszt létszám mellett persze a 185 K. évi biztosítás is sokra rug. Csakhogy vagy amugy is rosszul fizetvék a tisztak és akkor ezen összeg csak nagyon is szerény és nagyon is méltányos fizetésjavításnak tekinthető, vagy pedig a tisztak jó fizetést kapnak és akkor a szolgálatadó a nyugdíjbiztosítást akként szabályozhatja, hogy neki a nyugdíjbiztosítás különös megterhelhetést ne okozzon.

De hát ez utóbbi esetben nem mindegy az, akár az uraság vonja le a tiszt fizetéséből

a nyugdíjbiztosítási járulékot, akár pedig a tiszt maga-magát biztosítja? Hát bizony nem! Először is nem azért, mert a fiatal segédtisztnek ritkán van annyi fizetése, hogy még a nyugdíjalapba is fizethessen. Másrészt meg ha volna sem biztosítaná magát, mert a fiatal ember könnyelmű, nem gondol a jövőre és irnok korában nem hogy pénzét tenne félre, de adósságot csinál. Tudjuk ezt uri magunkról. Már ez így van és talán rossz volna, ha nem így volna.

Később aztán — rendszeresen megnövelése után — fiatal embernek is benő a fejelgya, megkomolyodik. Ekkor már szívesen biztosítaná nyugdíját, csak hogy már rendszerint késő, mert ekkor már a nyugdíjbiztosítás is többé jön, a fiatal házásoknak az első években sok kiadásuk van a fiatalok adósságok törlesztésére és a háztartás berendezésre, míg később a család tartás költségei szaporodnak és ami mindig marad, ami mindig elhalasztódik, az a nyugdíjbiztosítás. Hogy aztán a család szaporodásával, minő rettegéssel tekint az ilyen gazdatiszt a saját hibáján kívül is bekövetkező állásvesztés elé, azt könnyen elgondolhatjuk. Míg ellenben ha a nyugdíj biztosítva van, észre sem veszi a csekély fizetést, mert hiszen többre nem is számít.

A kötelező nyugdíjbiztosítással tehát aránylag csekély teherviselés mellett élvezzi a szolgáltatást a nyugdíjbiztosításból eredő és a tiszt személyes ragaszkodása és buzgalma megnyilvánuló rendkívüli előnyöket, a gazdatisztekre nézve pedig életkérdés. Kérdem, miért nem veszi programjába a gazdatiszti egyesület a kötelező nyugdíjbiztosítást és mért nem indít a t. szerkesztőség előkészítő eszmecseréje lapok hasábjain.

A kötelező nyugdíjbiztosítás nagy jelentőségét mi is átérizzük és annak idején foglalkozunk is vele. Idáig más volt soron. Csak aztán ezen ügy is bele ne fulladjon a t. gazdatiszti kar közönyének tengerébe. Szerk.

Álláshirdetések.

E rovatban díjtalanul közöljük a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete” minden állást kereső tagjának hirdetését 2 hónapon keresztül.

Az állást keresők bizonyítványmásokat tartoznak irodánkhoz beküldeni.

Az állást adó földbirtokosokat tisztelettel kérjük, hogy betöltendő állások esetén egész bizalommal szíveskedjenek irodánkhoz fordulni. Az állás-betöltésre előjegyzett gazdatisztek bizonyítványmásokat kívánatra bérmentve és díjtalanul küldjük meg; de ezeknek tekintés utáni visszazáraztatását kérjük. Elegendő csupán az illető hirdetés előtt álló számra hivatkozni.

E rovat díjtalanul áll rendelkezésre a betöltendő állásokat hirdetni óhajtó földbirtokosoknak is, ha egyesületünk tagjai sorába lépnek.

Betöltendő állások.

Ajánlatok a „Gazdatisztek Orsz. Egyesülete” ügyvezető-séghoz küldendők.

155. Egy felsőmagyarországi nagyobb grófi hitbizományi uradalomban előnyös fizetési feltételek mellett az intézői állás betöltendő. Pályázhatnak magyaróvári gazd. akadémiát v. felsőbb gazd. tanintézetet végzett 34 évesnél nem idősebb nős több évi gyakorlattal bíró gazdatisztek. A magyar és német szó- és írásban, valamint a tót nyelvet is bírják.

Állást keresők.

Főtiszt, kezelői, intézői vagy segédtiszt állás betöltésére ajánlkozhatnak.

459. Folyó évi okt. 1-i belépésre intézői vagy kezelőtiszt állást keres, kassai m. kir. gazd. tanint. végzett 40 éves, nős, rom. kath. vall. 18 évi gyakorlattal, magyar és német nyelvet szó- és írásban s a szerb nyelvet szóban bíró gazdaság összes ágaiban jártas szerényigényű gazdatiszt.

460. Egy minden tekintetben megbízható földmives iskolát és vinczellérképezde 3 éves tanfolyamát végzett 34 éves rom. kath. vall. nős, 13 évi gyakorlattal bíró, hadkötelezettségének eleget tett gazdatiszt, középbirtok v. nagyobb szőlőtelep önálló vezetését esetleg szőlő gaz-

daság és erdő együttes kezelését is elfogadja.

Birja a magyar és tót nyelvet, a gazdaság összes ágaiban, s különösen a homoki, valamint az amerikai ojtvány és gyérités által fentartott szőlők telepítésében és gyümölcstermelésben kiváló jártassággal bír.

Állását 1904. január 1-től esetleg előbb is elfoglalhatja.

461. Önálló gazdatiszti állást keres keszthelyi m. kir. gazd. tanint. jó sikerrel végzett 27 éves nőlen ev. ref. vall. egyén.

462. Magyaróvári gazd. akadémiát. Bihardíószegehi vinczellérképezdet végzett, magyar, német és tót nyelvet, a gazdaság összes ágaiban 20 évi gyakorlattal bíró nős, rom. kath. vall. szerényigényű gazdatiszt mielőbbi belépésre megfelelő állást keres.

463. Irnoki vagy segédtiszt állást keres a szokásos évi javadalmazás mellett 22 éves nőlen görög keleti vall. magyar óvári gazd. akadémiát végzett, magyar német és román nyelvet bíró fiatalember. Állását bármikor elfoglalhatja.

464. Kolozsmonostori gazd. tanint. végzett 5 évi gyakorlattal, magyar és tót nyelvet bíró, nőlen ág. ev. vall. egyén mielőbbi belépésre segédtiszt állást keres.

465. Keszthelyi gazdasági tanint. kitűnő sikerrel s a lokomobil és gőzcséplőgéptanfolyamot jeles sikerrel végzett rom. kath. fiatalember irnoki v. segédtiszt állást keres.

466. Irnoki, segédtiszt állást keres bármikor belépésre a keszthelyi gazd. tanintézetet jó sikerrel végzett ág. ev. hadkötelezettségének eleget tett.

467. Kezelőtiszt, számvelő v. számtartói állást keres 4 évi gyakorlattal, kassai m. kir. gazd. tanint. végzett, rom. kath. nőlen, a magyar és német nyelvet szó- és írásban, a tót és ruthén nyelvet szóban bíró gazdatiszt.

468. Kassai gazd. tanint. jeles eredményű és a lokomobil és cséplőgépekzelei tanfolyamot végzett

2 évi gyakorlattal bíró 24 éves ev. ref. vall. hadkötelezettségének eleget tett fiatal ember mielőbbi belépésre segédtiszt állást keres.

469. Keszthelyi gazd. tanintézetet végzett rom. kath. egyén irnoki v. segédtiszt állást keres. Magyar nyelven kívül beszél némileg tótul. Állását bármikor elfoglalhatja.

470. Önálló gazdatiszti állást keres egy minden tekintetben megbízható hadkötelezettségének eleget tett a földmives iskolát végzett 28 éves r. kath. fiatal ember a ki a mezőgazdaság összes ágaiban 8 évi gyakorlattal bír. Szó- és írásban a magyar és német, csak szóban tót és román nyelvet bírja.

471. Gazdatiszti állást keres mielőbbi belépésre 36 éves nős rom. kath. 6 évi gyakorlattal bíró, földmiv. iskolát végzett szerény igényű egyén.

472. 6 és fél évi gyakorlattal magyar és német nyelvet szó- és írásban bíró 26 éves izrael. vall. gazdatiszt f. évi okt. 1-re nős, állást keres.

473. 26 éves rom. kath. vall. földmives iskolát végzett szerény igényű egyén mielőbbi belépésre megfelelő alkalmazást keres.

474. 20 évi gyakorlattal bíró nős ev. ref. vall. gazdatiszt kezelőtiszt állást keres mielőbbi belépésre. Birja a magyar és tót nyelvet.

475. Szerény igények mellett kulcsári, ispáni állást keres egy földmives iskolát jeles eredménnyel végzett, 1 1/2 évi gyakorlattal bíró rom. kath. vall. 24 éves nős egyén. Állását bármikor elfoglalhatja.

Az előbb közölt állás-keresőkön kívül irodánkban több, tanintézetet egyáltalán nem végzett és több földmivesiskolát végzett gazda van előjegyezve, a kik nagyrészen önnálló, rendelkezési tiszt állásokra pályáznak, részben irnoki és segédtiszt állások betöltésére ajánlkozik. Bizonyítványmásokat irodánkban megtekinthetők, illetve kívánatra érdeklődőknek bérmentve megküldhetők.

1. Politikai napilapok, szakközlönyök, szépirodalmi és élelapok.

A kedvezményt adó lapokra a „Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete” tagjai kedvezményes áron, az egyesületi iroda útján fizethetnek elő.

Budapest. Képes politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, Sarkantyus-u. 3. Előfizetési ára egy évre 12 frt. Tagjainknak 9 forint, árendemény 250/0

Borászati Lapok. Szerkeszti Baross Károly. Előfizetési ára egy évre 5 frt, fél év 2 frt 50 kr. Tagjainknak egész évre 4 frt, fél évre 2 frt. 200/0

Egyetértés. Polit. napilap. Kiadóhivatal Budapest, IV., Papnövelde-utca 8. 32-ik évfolyam. Előfizetési ára 20 frt helyett, 14 frt, árendemény 300/0

Képes Néplap. Előfizetési ára 1/4 évre 70 kr., 1/2 évre 1 frt 20 kr. Egyesületünk tagjai irodánk útján 150/0 kedvezményrel fizethetnek elő a lapra.

Magyar Bazar. Divatlap. Kiadóhivatal Bpest, Kerepesi-ut. Megjelenik ha-

vonkint 2-szer. Előfizetési ára 1 évre 12 kor., tagjaink kedvezményrel fizethetnek elő a lapra.

Magyar Gazdák Lapja. Gazdasági szakiap. Kiadóhivatal Budapest, Baross-utca 14. Előfizetési ára egy évre 8 forint, tagjainknak 4 frt. árendem. 500/0

Magyar Hirlap. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, V., Honvéd-u. 4. Előfizetési ára 14 frt. Egyesületünk tagjai irodánk útján 150/0 kedvezményrel fizethetnek elő a lapra.

Pesti Napló. Politikai napilap. Kiadóhivatal Budapest, VI. Teréz-körút 23. Egész évre 14 frt helyett 12 frt, fél évre 7 frt helyett 6 frt, negyedévre 3 frt 50 kr. helyett 3 frt. 14-30/0

Kedvezmények egyesületi tagok részére. Gyárosok és kereskedők.

Bächer Rudolf. Budapest, VII., Nagymező-utca 68. Ekék és egyéb talajművelő eszközök, áreng. 100/0

Brázay Kálmán. Budapest, IV., Muzeum-körút 23. Fűszer- és gyarmatárak után 2%, sós-borszesz, 20%

Brüner Testvérek. Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 3. Lámpák, lámparészek és lámpások, 100/0

Calderoni és tsa. Bpest, Váci-utca 30. Optikai tárgyak, szemüvegek, látcsövek, hőmérők 100/0

Ditmár R. Budapest, V., Fürdő- és Nádor-utca sarok. Lámpák, lámparészek, lámpások, áreng. 50/0

Dóna Dóme és fia. Budapest, IV., Mária-Váléria-utca. Papír, írószerek, nyomtatványok és folyóirások könyvek raktára, áreng. 50/0

Elsinger M. J. és fia. Budapest, V., Thonet-udvar. Vizmentes szövetek, ponyvák, zsákok, kenderföldmiv. eszközök, áreng. 50/0

Freund A. és fia. Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 3. Nyerges, lószerszámok, bőrdíszek és utitáskák, lópokróczok, istálló-és tisztító szerek, 50/0

Fairbanks mérleg- és gépgyár r.-társ. Budapest, Andrassy-u. 14. gazd. gépek, tizedes és százados mérlegek 100/0

Feldmann és Kádár. Budapest, VI., Teréz-körút 34. Műszaki és gazdasági kellékek, szerszámok, fúreszek és reszelők. Orosz és amerikai henger- és gépolajok, oliva gépolaj, 150/0

Fuchs G. Budapest, VII., Károly-körút 1. Gazdasági gépek, tizedes és százados mérlegek, árengemény 100/0

Geitner és Rausch. Budapest, Andrassy-ut 8. Műszaki, gazdasági és szerszám-üzlet. Háztartási és sportcikk. Malomkőgyár. A gazdatiszt urak bevásárlásnál a legmagasabb engedményben részesülnek. Kívánatra külön árajánlattal készségesen szolgálunk.

Groag Lipót fia. Budapest, VI., Váci-körút 43. Uri és női fehérnemű, férfi ingek, gallérok, kélzők, zsebkendők; fűzők és kötött áruk, stb. áreng. 60/0

Glass és Társa. Budapest, IV., Muzeum-körút 5. Uri fehérnemű, vízhalan esőköpenyek, Jaeger-árak, árengemény 50/0

Hatschek Emil. Budapest, Andrassy-ut 13. Lát-szerek és norinbergi disz-műárak, árengemény 100/0

Huzella M. Budapest, Váci-utca 1. Vadászgyerekek- és vadász-kellékek (töltények kivételével.) 50/0

Kánitz C. és fia. Budapest, Dorottya-utca 10. Papír- és írószerek, nyomtatványok, amerikai írógépek, árengemény 100/0

Kontur Alajos. Budapest, IV., Lipót-utca 10. Üveg és porcelán készletek és használati edények; képezetek és tábla-üveg raktár, áreng. 100/0

Kirner József. Budapest, IV., Szervita-tér 2. Vadászgyerekek és vadász-kellékek, forgópisztolyok

Országos gépész-egyesület szakavatott gépészeket minden időben felvesz és elhelyez. Közlönye: „Magyar Gépípar” évi előfizetési ára 8 korona, Budapest, Köztelék.

Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület tulajdona.

stb.-ből (töltények és egyéb löszerek kivételével) 100/0

Kühne Ede. Moson. Budapest, VI., Váci-körút 57/a. Kizárólag hazai gyártású gazdasági gépek és eszközök gyári árából, 100/0

Kunz József és társa. Budapest, V., Deák-tér 1. Vászón, fehérnemű, szőnyeg és pokrócok áruk 50/0

Konta és Kaloszek. Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9. Vászón, fehérnemű, női és uri divatcikk, szővőárú, árengemény 50/0

Károlyi György. Budapest, V., Dorottya-u. 10. Papír, író és rajzszerek, 100/0

Kertész Jenő. Budapest, Kerepesi-ut 8. Disz-műárak és uri divatárak, 100/0

Lakos Nándor. Friedländer József mezőgazdasági gép- és szélmotor- és szivattyúgyár magyarországi vezérképviselője és főraktára Budapest, Ktilsó-Kerepesi-ut 1. sz. Árengemény 15-17 1/20/0 ig.

Leitersdorfer D. és fia. Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 6. Kész férfi és női ruha-raktár, ruha szövetek, árengemény 50/0

Lászlóczy Gyula. Budapest, IV., Egyetem-u. 7. Férfi és női ruha-raktár, 50/0

Molnár és Moser. Budapest, Koronaherczeg-u. 9. Illatszerek, szappanok, háztartási és gazdasági cikkek, gyógyárak, vegyszerek, kőszerek, árengemény 100/0

Magyar fém- és lámpáru gyár r.-t. Budapest, V., Gizellatér 1., VI., Teréz-körút 1., VIII. Üllői-ut 2. Pozsony, Lőrincz-kapu-u. 1. és Kolozsvar, Hid-u. 20. sz. Lámpák, lámparészek, lámpások árengemény 100/0

Melichár Ferencz. Budapest, Nagymező-utca 68. Vetőgépek, áreng. 100/0

Neoschil Alajos. Budapest, IV., Váci-utca 27. Kötőszerek és sebészeti cikkek, sérvkötők, gummikülönlegességek, 100/0

Rigler József Ede. Pápirneműgyár részv. társ. Budapest, Erzsébet-tér 19. Írószerek, íróasztali berendezések, gazdasági nyomtatványok és könyvek, 100/0

Radwaner és Rónaimag. kereskedők, J. C. Schmidt erfurti magtermelő, német cs. és kir. udv. szállító, egyedüli magyarországi főraktárosa, Budapest, V., Nádor-u. 8., egyesületünk tagjainak a világhírű erfurti magvak árjegyzéki árából 50/0-ot engedélyezik.

Szántó és Glass. Budapest, IV., Muzeum-körút 37. Uri fehérnemű, ingek, kélzők, gallérok, áreng. 50/0

Szenássy és Reimann. Budapest, IV., Ferencz-tér 9. Papír, irodai felszerelések, nyomtatványok, levéldobozok, áreng. 100/0

Szőnyegház. Budapest, IV., Károly-körút 26. Szőnyegek, függönyök, terítők, ágyneműk, vasbutorok, pokróczok és lakásberendezési cikkek, áreng. 100/0

Szűcs Zsigmond. Budapest, VI., Nagymező-utca 68. Széna-gyűjtők, trieurók, rosták, tengeri morzsolók, szecs-kavagók, daráló jár-gányok, borsajtok és vizök, mérlegek s egyéb gazdasági eszközök, áreng. 120/0

Mindent nem várhatna urak is tegye vásáért!